

K monotematickému číslu o mládeži

Redakce a redakční rada Sociologického časopisu předkládají svým čtenářům druhé monotematické číslo věnované postavení a úloze mládeže v etapě výstavby rozvinuté socialistické společnosti.

Cílem tohoto čísla je seznámit odbornou veřejnost a všechny, kteří se zabývají přípravou mládeže pro život a práci v rozvinuté socialistické společnosti, s aktuálním stavem sociologického poznání zaměřeného na analýzu otázek výchovy, práce a života mladé generace.

Důvodem pro sestavení monotematického čísla o mládeži je i snaha prezentovat stupeň rozvoje sociologie mládeže dosažený v druhé polovině sedmdesátých let, tedy zhruba v období od vydání prvního čísla Sociologického časopisu věnovaného otázkám mládeže.

Vydání prvního monotematického čísla bylo motivováno především snahou vyjádřit tehdejší možnosti a meze využití sociologie mládeže při řešení praktických úkolů výchovy mladé generace socialistické společnosti, jak byly vytyčeny XIV. sjezdem KSČ a zasedáním ÚV KSČ, zabývajícím se v roce 1972 úkoly v oblasti ideologické práce a v roce 1973 úkoly v oblasti výchovy mladé generace socialistické společnosti.

Zájem stranických a státních orgánů, stejně jako společenských organizací, se promítl do požadavku systematického poznávání problémů života a práce, společenských aktivit a charakteristik společenského vědomí jednotlivých skupin mládeže v ČSSR. Iniciativu v tomto směru vyvinul ÚV SSM, který formuloval společenskou objednávku analýzy některých aktuálních problémů ideologické práce s mládeží, komunistické výchovy mládeže, upevňování a rozvíjení norem socialistického způsobu života.

Od zadávání jednotlivých průzkumů se postupně přecházelo k formulaci systematických požadavků adresovaných vědeckovýzkumné základně, které působily jako jeden z nejsilnějších podnětů rozvoje vědeckovýzkumné práce v oblasti sociologie mládeže v ČSSR.

Pro současný rozvoj poznání mládeže a konkrétní řešení otázek jejího života a práce v rozvinuté socialistické společnosti mají klíčový význam závěry XVI. sjezdu KSČ a 5. zasedání ÚV KSČ v roce 1980, věnované otázkám zvýšení úrovně a účinnosti politicko-výchovné a ideologické práce, jejího pevného spojení s praktickými úkoly výstavby rozvinuté socialistické společnosti.

Postupné formování komunistického přesvědčení mladé generace, utváření jejich zájmů a životních cílů, spojených s perspektivami socialistické společnosti, stimulace její aktivity a iniciativy — to vše jsou stěžejní úkoly vědeckovýzkumné práce v oblasti sociologie mládeže.

Zvyšující se nároky sociální praxe na sociologii mládeže však nejsou dány pouze požadavky na systematickost a komplexnost vědecké analýzy proble-

matiky mladé generace, ale i požadavky na charakter poskytnutých informací. Zatímco na počátku sedmdesátých let převládal zájem o konkrétní data, je v současné době akcentována především nutnost poznání vývoje a změn postavení a úlohy jednotlivých skupin mládeže v rozvinuté socialistické společnosti s cílem určit tendence budoucího vývoje mládeže pro perspektivní plánování socialistické společnosti v celku i v jejích dílčích strukturách. Řešení těchto otázek bezprostředně souvisí s rozvojem koncepce společenského subjektu jako nezbytné součástí marxisticko-leninské teorie.

Takto formulované úkoly nemohla pochopitelně plnit vědeckovýzkumná základna zabývající se řešením otázek mládeže v první polovině sedmdesátých let. Byla značně roztržena, její práce nebyla integrována a koordinována. Za této situace bylo obtížné plnit v potřebném rozsahu a kvalitě úkoly komplexnějšího charakteru s adekvátním teoretickým a metodologickým zázemím.

Jsme si vědomi, že i v současné době existují určité dosud neřešené problémy sociologie mládeže jak v její teoretické, tak i metodologické oblasti. Dosud přetrvávají i disproporce v zaměření výzkumného zájmu, což mnohdy ztěžuje zobecnění poznatků pro aplikaci ve společenské praxi. Přesto je možné konstatovat, že úsilí a kapacita věnované analýze otázek mládeže v druhé polovině sedmdesátých let se pozitivně odrazily v rozvoji sociologie mládeže a v možnostech využití získaných poznatků. Ustavením stěžejního směru státního plánu základního výzkumu byla vytvořena základna pro účinnou integraci a koordinaci sociologické práce zaměřené na problematiku mládeže.

Výsledky badatelské práce v oblasti sociologie mládeže, prezentované částečně v tomto monotematickém čísle, stejně jako aktuálně existující možnosti koordinace a integrace vědeckovýzkumné práce jsou završením jedné z etap rozvoje této obnovené disciplíny.

Jejími klíčovými úkoly pro nejbližší období jsou komplexní a systematické zhodnocení dosavadní vědeckovýzkumné produkce, soustředění existujících kapacit vědeckovýzkumné základny na teoretické a metodologické problémy, které dosud nebyly uspokojivě řešeny, a využití možností integrace a koordinace pro odstranění disproporcí ve vědeckovýzkumné práci zaměřené na mládež.

*Redakce a redakční rada
Sociologického časopisu*